

១៥១

១

លេខ ១

ទស្សនវិដ្ឋាន

សាស្ត្រាចារ្យ

ផ្សាយចេញ រាល់ត្រីមាស

ផ្សាយចេញ
ពីសមាគម សាស្ត្រាចារ្យ

ភ្នំពេញ

ទីចាត់ការបណ្តោះអាសន្ន
៦០, ផ្លូវអូរឫស្សី

គ.ស.ខ្មែរ ២៦-១១-៥៩

P.K. 29

1959 - 1

ក្នុងពេលដែល "ទស្សនាវដ្តីសាស្ត្រាចារ្យ" លេខ ១ ចេញផ្សាយនេះ

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយជា

សាស្ត្រាចារ្យខ្មែរក្នុងកម្ពុជនិងទាំងមូល

សូមឱ្យកាយ ថ្វាយសេចក្តីគោរពចំពោះ

ព្រះករុណាជាសម្ភាសនីវិទ្យាល័យព្រះបាទ ព្រះបាទ

សម្តេចព្រះមហាក្សត្រីយានី ចេតិយនិង

សម្តេចព្រះបិតាឯករាជ្យជាតិ

ដែលព្រះអង្គទ្រង់ទ្រង់ទ្រង់ស្រោចស្រង់ និងឧបត្ថម្ភការសិក្សាជាតិ

ឱ្យមានវត្តមានផលជូននារ័យប្រចាំទសវត្សរ៍ ។

-oOo-

1959

មគ្គ - ពុម្ព : ២៧

- អាស្រ័យដ្ឋាន I
- Composition de l'A.P.K. ; 2
- Nouvelles des membres 3
- ញត្តិ 4
- Nouveau projet de rémunération des heures supplémentaires ; 5
- ពាក្យបណ្តឹង 6
- Graphique sur le progrès de l'Enseignement Secondaire. 7
- Interprétation du nouveau programme de mathématiques..8
- ទំព័រព័ត៌មាន II
- 6 Page d'histoire: Aventuriers espagnols et portugais
au Cambodge du XVIe siècle. I2
- Revues pédagogiques à abonner. I5
- បទប្បញ្ញត្តិ I6
- L'Enseignement Secondaire à l'étranger:
Enseignement des Sciences physiques aux U.S.A. . I7
Emploi du temps de l'école de 10 ans. I8
- សម្ភាសន៍លោក ជ័យភូមិ I9
- ព្រះវិសេសវររាជបណ្ឌិត 21
- Création de l'Université Royale Khmère. 24
- កិច្ចការបណ្តុះបណ្តាល 25

ក្នុងមហាសន្និបាតលើកទ្រោមបង្អស់ សមាគមសាស្ត្រាចារ្យព្រះបាទស្រីរាជស្រីមហាបក្សាសាសនាសម្រេចសេចក្តីថា ទស្សនាសម្រេចបញ្ជាក់សាកសង្កាត់ស្រីទៅ
 ក្នុងវិធានការសម្របសម្រួល ១ ថ្ងៃនេះ ដោយព្រះបាទស្រីរាជស្រីមហាបក្សាសាសនាសម្រេចសេចក្តី គណៈកម្មាធិការនាយក ទុកថា
 ព្រះបាទស្រីរាជស្រី ១ ខែហើយ ហើយក៏ទុកថា ព្រះបាទស្រីរាជស្រីមហាបក្សាសាសនាសម្រេចសេចក្តីទៀតផង ។ ព្រោះ
 សមាគមយើងមានគោលបំណងនឹងប្រមូលសាស្ត្រាចារ្យ ខ្មែរទាំងអស់ធ្វើការស្រាវជ្រាវ : - ឧបត្ថម្ភនឹងធ្វើឱ្យការ
 សិក្សាជាតិព្រះបាទស្រីរាជស្រី ១ ខែហើយ ។ ទាក់ទងជាមួយបុគ្គលិកសិក្សាបរទេសស្រីមហាបក្សាសាសនាសម្រេចសេចក្តីលើកកិច្ចការនេះ វិជ្ជា
 ជីវៈ របស់សាលាសមាគម - ការពារសិល្បៈយោធន៍ខាងផ្លូវចិត្តនិងខាងសម្ភារៈ របស់សមាគមបុគ្គលិកសិក្សា ។

ដូចនេះ ប្រសព្វមទ្រង់ដៅ ទំនួលសមាគម ទស្សនាសម្រេចសេចក្តីនេះ មានគោលបំណងតែម្នាក់ គឺធ្វើជាទីទុកចិត្ត
 ទង់រង្វង់សាស្ត្រាចារ្យស្រីរាជស្រី ១ ខែហើយ ។ ដើម្បីទិញបំណងសាមគ្គីភាពគ្នាផង ដើម្បីប្តូរគ្នាទៅវិញទៅមកនូវយោ
 បល្ល័ង្កការពិសោធន៍ខាងគំនិតសម្រេចសេចក្តីនេះផង និងដើម្បីប្រាប់គ្នាពីការចំណេះទំនួលសាលាសមាគម
 គំនិតសម្រេចសេចក្តី ខាងចិត្តសាស្ត្រ --- នៅប្រទេសនានាផង ។

គំនិតសម្រេចសេចក្តីនេះ មានយុទ្ធសាស្ត្រសម្រេចសេចក្តី ទីតាំងនេះ មិនអាចក្លាយទៅជា ការដាក់ស្រង់
 ព្រះបាទស្រីរាជស្រី ១ ខែហើយ ។ ប៉ុន្តែសាស្ត្រាចារ្យ ខ្មែរទាំងអស់ ត្រូវតែចូលរួមការងារនេះ ។ ហើយសព្វថ្ងៃនេះ
 ពិតមែនតែម្នាក់ ១ នៅស្រុកស្រីរាជស្រី ១ ខែហើយ ។ តែដោយឃើញបំណងសាស្ត្រាចារ្យ ខ្មែរព្រះបាទស្រីរាជស្រី ១ ខែហើយ
 មហាសន្និបាតក៏ដាច់ចិត្តនឹងធ្វើ ។ យើងសង្ឃឹមថា អ្នកអាណិតល្មមអរិយទោសពីគុណភាពព្រះបាទស្រីរាជស្រី ១ ខែហើយ ប៉ុន្តែ
 ឯប្រទេស ខ្មែរសាសនាសម្រេចសេចក្តី បើអសមត្ថឃើញថា មិនល្អសំបូរណ៍ខាងអត្ថបទផ្សេងៗ នោះ ក៏សុំឱ្យអរិយ
 ទោសផងទៅចុះ ព្រោះថា អ្នកចាត់ចែងមានទីតាំង ៥ - ៥ នាក់ប៉ុន្តែ ចាត់ចែងនេះ គឺសរសេរអត្ថបទផង
 រៀបរាប់បញ្ជាក់ពិភពផង ។ ម្យ៉ាងទៀត នេះជាជំហានដំបូង ទំនួលសមាគមយើងទេ ។

យើងសង្ឃឹមថា អសមត្ថអ្នកអាណិតសោមនស្សទទួលទស្សនាសម្រេចសេចក្តីនេះ ហើយខំឧបត្ថម្ភ ដោយជួយទិញទៀន
 ជួយផ្តល់យោបល់និងអត្ថបទផ្សេងៗទាក់ទងនឹងវិជ្ជាជីវៈយើង ។ អសមត្ថអាចនឹងសាកសួរពីបញ្ហា គំនិតសម្រេចសេចក្តី
 ព្រះបាទស្រីរាជស្រី ១ ខែហើយ ។ យើងសង្ឃឹមទៀតថា ទស្សនាសម្រេចសេចក្តីនេះ នឹងទំនាក់ទំនងមិត្តភាពសមាគម
 រង្វង់សាស្ត្រាចារ្យយើងឱ្យព្រះបាទស្រីរាជស្រី ១ ខែហើយ ។ ហើយថា វានឹងជួយបំណែកលើកកិច្ចការនេះ វិជ្ជាជីវៈសាស្ត្រាចារ្យ
 យើងព្រះបាទស្រីរាជស្រី ១ ខែហើយ ។

គណៈកម្មាធិការ វិនិច្ឆ័យ

C O M P O S I T I O N D E L ' A S S O C I A T I O N
 D E S P R O F E S S E U R S K H M E R S .
 -+++++

Comité directeur : KE-SOKHAN, Président
 KHIEU-KOMAR, Secrétaire Général
 TIV-OL, Secrétaire Adjoint
 LOEK-VAN, Trésorier
 IENG-KUNSAKY, Trésorier Adjoint
 PONG-KIM-KOAN, Commissaire
 Melle KHIEU-THIRATH, -
 - POL-SARY, -

MEMBRES ACTUELS :

MM. UCH-VEN	MM. LEANG-HAP-AN	MM. HEM-SE
- THAC-KUN	- THACH-CHHOANH	- HANG-TUN-HAK
- MEAS-DIM	- NHOK-THEM	- KONG-NGET
- KEV-CHEM	- PING-SAY	- VANH-ROEUN
- KHIEU-KOMAR	- PECH-TUENG	- LY-YAM
Mme. SALOT-SAR	- MENG-DEK	- SENG-CHHEANG
MM. KE-SOKHAN	- CHAU-SENG	- PONG-KIM-KOAN
- CHHOR-KIM-HONG	- KENG-VANNSAK	- TO-CHHOM
- PREAP-BINE	- SON-SEN	- TOR-CHHUP
- DUONG-SARIN	- LOEK-VAN	- BOU-MAK
- TIV-OL	- YI-YON	- HO-BUN-THAY
- UNG-THAN	- KEP-PHAN	- KIEN-SOK
- LUON-BRENG	- PHUNG-PON	- KOY-THUON
- TES-SARAVUTH	- IENG-SARY	- MAI-LON
- KEP-NAV	Mme NHOUNG-PENG	- KANG-TEK-HUY
- YEN-KANTANG	Melle FOU-SAYON	- SIM-SON
- MEN-SOMCHEA	Mme. YON-KIM-YEAN	- KONG-SOPHOL
- KONG-ORN	MM. MEAS-PRASAN	- KAU-LON
- SVAY-NGUON	- KAM-HEU	- UOK-HENG
- HO-SONG	- CHHY-TY	- OUK-SAMAN
- SO-NEM	- LOK-SEM	- KANN-NAN
Mlle. KHIEU-THIRATH	- OM-BOREY	- CHAN-KHUN
MM. TE-MENG-HAP	- CHEA-BOUCH	- SEAN-CHHOEUN
- KHIEU-YOUK	Mme. IENG-SARY	Mme SEAN-CHHOEUN
- IENG-KUNSAKY	- EP-SAMBAUR	MM. THACH-PO
- CHAY-BUN-CHUON	Mme SON-SEN	- ENG-KIM-CHHIM
- SAR-PEOU	MM. LER-KIM-HUOT	- CHEA-SOEN
- PROUM-SANG-AR	- CH-CHREK	- THACH-CAN
- KANG-KIRY	- OUK-YEANG	- TIT-ROEUN
- SENG-BUN-THAN	Mme CHINE-RENNE	- MAM-NAI

NOUVELLES de nos MEMBRES

Nous avons appris avec satisfaction les nouvelles affectations de nos membres aux postes suivants :

- MM. DUONG-SARIN, Proviseur au Lycée Préah Sihanouk
- PONG-KIM-KOAN, Proviseur au Lycée Préah Monivong
- SON-SEN, Directeur des études de l'Institut National Pédagogique
- KHIEU-KOMAR, Censeur du Lycée Sisowath
- MEAS-DIM, Censeur du Lycée Préah Sihanouk
- KEP-PHAN, Directeur du collège de prey-Véng
- CHHOR-KIM-HONG, Directeur du collège de Kg-Thom
- SVAY-NGUON, Directeur du collège de Kg-Speu
- TE-MENG-HAP, Directeur du collège de Kg-Chhnang
- KANG-KIRY, Directeur du collège de Suong
- IN-ROM, Directeur du collège de Chihé (Kg-Cham) P.I.
- CHEA-TOUCH, Directeur du collège Preah Moha Khsat Triani Kossamak (Kratiè) P.I.
- SIM-HONG, Directeur du collège EAP KHUTH (Battambang) P.I.
- Melle SONG-HENG, Directrice du collège Neth Yang (Battambang)P.I.

បម្រើយុវជន
០០០០០០០០

ក្នុងពេលប្រឡងពិធីទ្វេភាព ស្រួលល្អជាង អ្នកក្រុមជាក៏ផ្លូវក្រុមពេក ធីតាពិធី - បីលើក ហើយ
ហៅសិស្សម្នាក់ទៅលេងតម្កល់ :

- វ៉ានី, តើក្រុមនេះដូចម្តេច?
- ប៉ានៈ, ក្រុមទាំងនេះ វ៉ាកំពុងតែរីក ! (សិស្សទាំងអស់សើចគិត)
- វ៉ានី, វ៉ានីឯងទើបតែចុះមកពីលោក កវីខ្សែ បានជាសិរាយរបៀបប្តឹង ? ខ្ញុំបង់ឱ្យផ្លូវពីពាក់
ពីភាគ ពីក្នុងទេតើ !
- ប៉ានៈ, ខ្ញុំផ្លូវដូចនេះមកពីសិស្សអ្នកក្រុមភាគ ទើបបញ្ចប់ហា បបន្តិច , អត់ទោស !
- ប៉ានៈ, ឥឡូវខ្ញុំទទួលបានបម្រើវ៉ានីឯងចុះ តែចូលពេលខ្ញុំមើល !
- ប៉ានៈ, ផ្លូវក្រុមនោះលើក ពុំនោះលើកវាល កំរាលនោះលើក ដីរីល ដូចនេះក្រុមក៏
នាពិធីមិនរួចផុត, ល្អប្រជាប !

ឧបាយកលផ្លែឃា ដដែលព្រះ ជន្មាយុនៃព្រះ មហា ករុក្ខត របស់យើង ដែលពួកក្បត់ជា តិបង្គ ឡើង ព្រះ ផ្លែឃា ឆន្ទ ក ក៏ដឹងមួយយ៉ា ងព្រឹកគេ គ្រងទាំ ងខា ងក្នុងព្រះ នា ជអាណា ចក្រ ទាំ ង នៅ ប្រទេសជា មិត្ត ។
ក្នុងឱកាសនេះ សមា គមសា ស្រួលា វ្យាង ឡើង ឱ្យ មួយម្ខា យព្រះ មហា ករុក្ខត ជា ទី ស្នេហា ទាំ ង ពី ព្រះ អង្គ ។

សមា គមសា ស្រួលា វ្យាង ខ្មែរ
ទី បាត់ កា វ លេខ ៦០ ផ្លូវ
កូន បូស្សី ភ្នំ ពេញ ។
៥៥៥៥៥

កញ្ចប់ ៣
៥៥៥៥

- ដោយព្រះ ដឹងច្បាស់អំពី ព្រឹត្តិការ នណី ដី យោ វ យោ យ៉ា ង សា ហា ន ដែល ព្រះ ក៏ ត ឡើង ក្នុង ព្រះ បរម ភា ជ ទាំ ង កាល ពី ថ្ងៃ ទី ៣១ ខែ សីហា ១៩៥៩
- ដោយព្រះ ល្អា ប្រព្រះ នា ជ សុទ្ធសកថា សម្តេច ព្រះ បិតា ង ក វា ជ រា ជា តិ ដែល ប្រទេស កម្ពុជា ទើប ឡើង ទៅ កា ង ប្រជា ពល រដ្ឋ នៅ ព្រះ ទី ព្រះ ទី ដឹង
- ដោយព្រះ ដឹងថា ជន អកុសល ក្បត់ ជា តិ ខ្ញុំ កញ្ចប់ បរ ទេស ដែល ជា ស្រី ក្នុង ប្រជា ពល រដ្ឋ គ្រប់ ប្រទេស ទាំង ទំនេរ ដឹង ដែល បង្ក បង្កើត ព្រឹត្តិការ នណី យោ វ យោ នេះ ដើម្បី បំបាត់ ប្រហារ ន ជន្មាយុ ព្រះ ករុណា ជា អម្ចាស់ ជីវិត លើ ព្រះ ដឹង ដែល បង្ក បង្កើត ព្រឹត្តិការ នណី យោ វ យោ នេះ ព្រះ មា តា ដឹង ជា ម្ចាស់ ដី ប្រជា កំរើ ប្រជា ពល រដ្ឋ ទូទៅ

ដោយ ចេត ពុ ច ន ៖

ទូល ព្រះ បង្គំ ជា ខ្ញុំ ទាំ ង ឡាយ ជា សា ស្រួលា វ្យាង ក្នុង កម្ពុជ រដ្ឋ ទាំ ង មូល មា ន លេច ក្តី ក្លា ប ក្តី ឃើ ចា ប យ៉ា ង ម មា ន ដឹង អំពី ភា ក្បត់ ជា តិ នេះ ឃើ ចា ប ដោយ ឃើ ក្លា ថា ពួក អា ក្បត់ ទាំង នេះ មា ន ទី ត កាល បំណង វិលា យ ជា តិ ដើម្បី ប្រយោ ជនី វា នឹង លក់ ប្រទេស ខ្មែរ បរ ទេស

ទូល ព្រះ បង្គំ ជា ខ្ញុំ ទាំ ង ឡាយ ប្តេជ្ញា ប្រឆាំង យ៉ា ង អស់ ទាំង ដឹង អំពី ឧក្រិដ្ឋ អព្វ មង្គល ដី សា ហា ន ទំនេរ ចោល ទទួល សុខ ភ័យ ឡើង ទៅ សប្ប ហា ន ជីវិត ដល់ ពួក វា នឹង អា ក្បត់ ខ្ញុំ កញ្ចប់ បរ ទេស នេះ

ទូល ព្រះ បង្គំ ជា ខ្ញុំ ទាំ ង ឡាយ សូម ទី បង្គំ លេច ក្តី ស្វា មី ក្តី ចំពោះ ព្រះ ករុណា ជា អម្ចាស់ ជីវិត លើ ព្រះ ដឹង ពី ព្រះ អង្គ ហើយ សូម ប្តេជ្ញា ថា នឹង ទី ត ទី ត ប្រមុខ ជា ជួង មួយ ដើម្បី ដឹង ព្រះ នា ជា ទាំ ង ពី ព្រះ អង្គ ដឹង ព្រះ បិតា ង ក វា ជ រា ជា តិ លុះ ព្រា ជីវិត បង់ ដើម្បី កា ន ពា ន តូ វ ង ក វា ជ រា ព នឹង អា ព្យា ក្រិ ត ភា ព ទី ត កម្ពុជ រដ្ឋ ។

ជា ទី អវសាន ទូល ព្រះ បង្គំ ជា ខ្ញុំ ទាំ ង ឡាយ សូម ព្រះ នា ជ ទា ន ក្រា ប បង្គំ ម្ខា យ ព វ ស ព្វ សា ធុ កា ន ដោយ លេច ក្តី គោ ន ត ដ៏ ខ្ពង់ ខ្ពស់ ចំពោះ ព្រះ ករុណា ជា អម្ចាស់ ជីវិត លើ ព្រះ ដឹង ពី ព្រះ អង្គ ដែល ប្រទេស កម្ពុជា ផុត ចា ត ម ហ ន ភា យ នេះ ដោយ អំណា ច ព្រះ នា ជ ព្រះ មី ដី វិ លេស ។

សូម ក្រា ប បង្គំ ទូល នៅ ថ្ងៃ ទី ៣ កញ្ចប់ ៣ ១៩៥៩
ប្រជា សមា គមសា ស្រួលា វ្យាង ខ្មែរ

CECI VOUS INTERESSE

---:---:---:---

Pour fixer les tarifs de rémunération des heures supplémentaires pour les enseignements dispensés dans les divers établissements d'Enseignement Supérieur et Secondaire et Ecoles ou cours de Formation Technique et Professionnelle un projet de loi qui sera sous peu voté par l'Assemblée Nationale dresse le barème suivant :

Les Etablissements, Ecoles et Cours sont classés en trois groupes : les professeurs, maîtres de conférence et chargé de cours d'Enseignement et de travaux pratiques sont répartis en fonction de leurs Diplômes ou titres en SIX section :

B A R E M E :

Diplômes	Groupe I	Groupe II	Groupe III
Section I	400f00	350f00	300f00
Section II	350f00	300f00	250f00
Section III	300f00	250f00	200f00
Section IV	250f00	200f00	180f00
Section V	200f00	180f00	160f00
Section VI	Néant	150f00	130f00

- GROUPE I. -- Facultés (Doctorat et licence)
 -- Ecole Royale d'Administration (hauts fonctionnaires)
 -- Ecole Nationale de Commerce (3ème degré)
 -- Institut National Pédagogique (Formation des professeurs)
 -- Etc...

- GROUPE II. -- Faculté de droit (Capacité de droit)
 -- Ecole Royale d'Administration (fonctionnaires moyens)
 -- Ecole Nationale de Commerce (2ème degré)
 -- I.N.P. (2ème Cycle Secondaire et Formation Professionnelle)
 -- Lycées (2ème Cycle)
 -- Ecole Nationale des Arts et Métiers
 -- Cours de Formation d'Aides Chimistes
 -- Etc...

- GROUPE III. -- Lycées (1er Cycle secondaire et Collèges)
 -- Centre d'Apprentissage annexé à l'Ecole Nationale des Arts et Métiers
 -- Ecole Nationale de Commerce (1er degré)
 -- Cours de Préparation et de Perfectionnement pédagogique
 -- Etc...

- SECTION I. -- Professeur titulaires des facultés
 -- Professeurs agrégés de facultés
 -- Professeurs des " Grandes Ecoles "(Ecole de Polytechnique)
 Ecoles Supérieures des Mines etc...
 -- Etc...

- SECTION II. -- Agrégés de l'Enseignement Secondaire,
 -- Docteurs en Médecine, en droit, en sciences, en Lettres...
 -- Ecoles supérieures
 -- Etc....

- SECTION III. - Licence d'Enseignement
- Licence en droit, ès-lettres, ès-sciences
- Etc...
- SECTION IV. - Ecole des Arts décoratifs
- Etc...
- SECTION V. - Baccalauréat de l'Enseignement Secondaire
capacité en droit
- Inspecteurs de l'Enseignement Primaire
- Etc...
- SECTION VI. - Diplôme d'Etude Secondaire du premier cycle
ou Diplôme équivalent
- Etc...

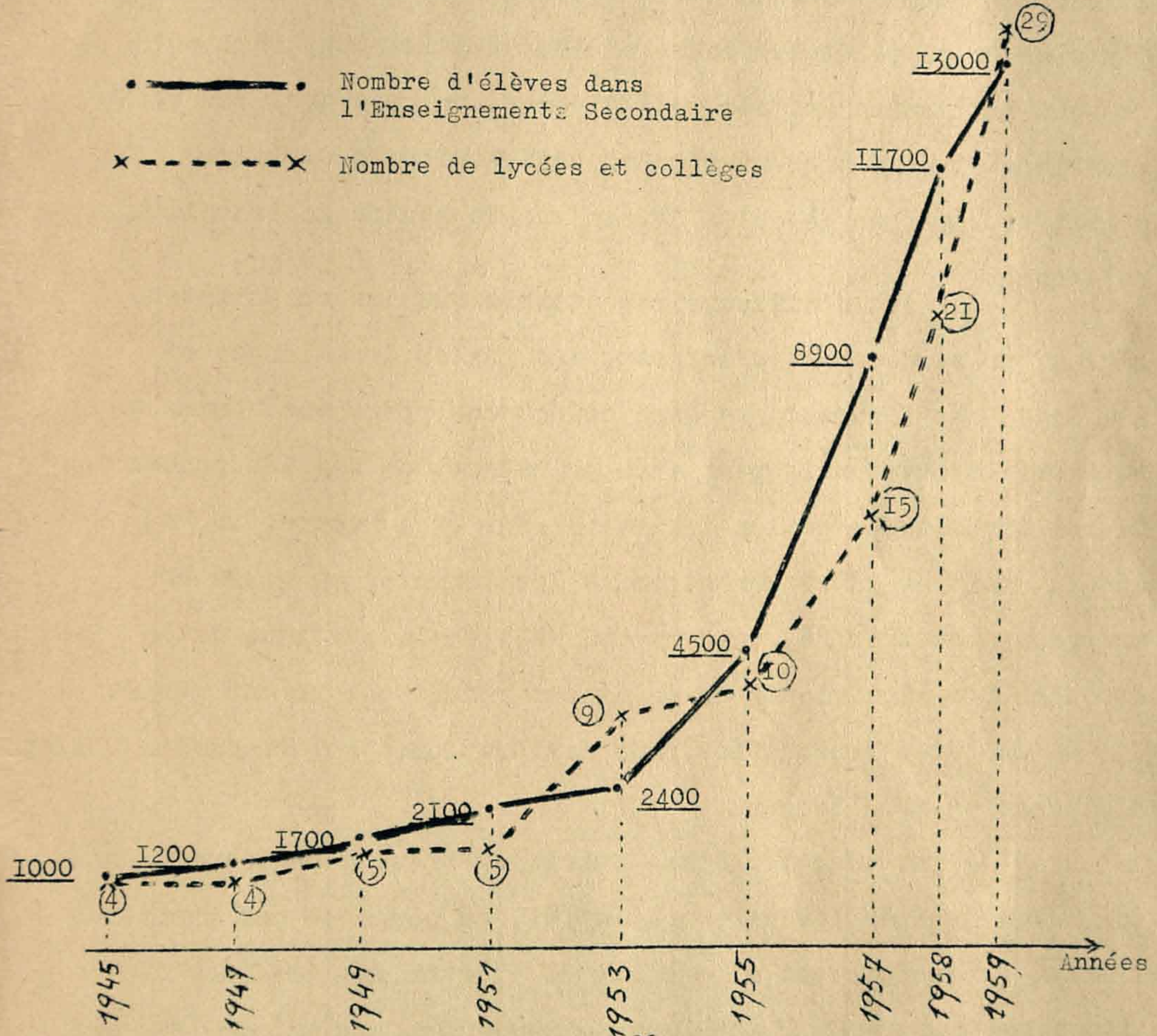
ក ក ខ គ ឃ ង ច ឆ ថ

Articulé	កណ្តិតសព្ទ	Aseptique	និប្បតិក
Articulation	កណ្តិត-គន្លាក់	Année sidérale	ឆ្នាំ តា ភាគតិ
Appareil digestif	ច្រករ្យឺងរំលាយអាហារ	Bactérie	វេទប្រតិបត្តិ
Arbre de vie	ដួងជីវិត	Basalte	ថ្មពពុះ
Albuminoïde	អណ្តូរសតជាតិ	Botanique	ពូតតា មសា ប្រូ
Anémie	អប្បរលោហិត	Abstraction	អន្តរិកម្ម
Artère	វេទា ហិលី	Acoustique	សូរសា ប្រូ
Alvéole	វន្ត	Adhérence	សង្គត ព
Actes réflexes	អំពើបដិក្ខិត	Anticlinal	ឧត្តលិ
Approximation	សម័បតា	Anatomie	កាយវិភាគសា ប្រូ
Approximatif	វេទាយស្មាន	Analogie	សទិសភាព
Antiseptique	បូតិប្រតិបក្ស	Acidimétrie	អាស៊ីតមា ប្រតិវិធី
Accroissement	ការ វកើត	Alcalimétrie	ព្រាសមា ប្រតិវិធី
Antagoniste	បដិបក្ខី	Glucose	មធ្យុសជាតិ
Astigmat	ចក្ខុវិកថា	Saccharose	សក្កុរជាតិ
Oxyder	ជា វណក	Glandes salivaires	ច្រកន្តីខេទ្យិក
Oxydation	ជា វណក ការ	Glandes gastriques	ច្រកន្តីក្រពះ

UN PEU DE STATISTIQUE SUR
LE PROGRES DE L'ENSEIGNEMENT SECONDAIRE . . .

● ——— ● Nombre d'élèves dans
l'Enseignement Secondaire
x - - - - x Nombre de lycées et collèges

A remarquer l'ascendant vertigineuse des courbes à partir de 1953, année de la Croisade Royale pour l'Indépendance.

ADHEREZ A L'A.P.K.

MATHEMATIQUES
-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

INTERPRETATION DU NOUVEAU PROGRAMME

Le nouveau programme prétend accentuer le caractère scientifique. Seulement en mathématiques, on signale peu de différence entre l'ancien et le nouveau. A part l'augmentation d'une heure en 6e et 1/2 heure en 5e, et l'introduction des travaux pratiques dans ces deux classes, on note quelques modifications dans la présentation et répartition de certains chapitres, tant en 6e qu'en 5e, en vue de rendre le travail plus rationnel.

Il est d'ailleurs regrettable que les chapitres de règles trois, de règle d'intérêt, des règles de mélanges et d'alliages ne figurent pas dans ce nouveau programme. Comme on ne trouve nulle part aucune instruction qui les concerne, il est souhaitable de les traiter au fur et à mesure, non en détail, mais de faire correspondre les formules au cours des exercices, soit en 6e, soit en 5e, 4e, 3e. La pratique de la mise des éléments algébriques en équations réduit une grande partie des difficultés rencontrées dans les problèmes appliqués aux règles d'alliage et de mélanges.

L'introduction d'une rubrique "travaux pratique" à une signification particulière : en effet, au cours de ces premières années, l'enseignement a pour but de "partir des domaines de l'observation et de l'expérience accessibles aux élèves; il est destiné d'une part à dégager une présentation de quelques êtres et de quelques notions mathématiques dont le caractère abstrait ne doit pas faire oublier l'origine concrète, d'autre part à préparer l'accès aux formes logiques de la pensée et à leur mise en oeuvre à l'occasion de problèmes simples. Il s'agit en plus de préparer, d'apporter et de rassembler les premiers matériaux

pour le futur édifice.

Le fait que des "notions d'astronomie" ont trouvé place parmi les "travaux pratiques" en 5e doit être interprété comme soulignant cette tendance, car il ne s'agit pas d'exposer systématiquement en bon ordre, des titres incorporés au programme - simplement ces questions constituent un cadre dans lequel pourront être puisés les sujets d'observations et d'étude adaptés au niveau des élèves, aux goûts qu'ils manifestent et aux moyens matériels dont on dispose.

Les professeurs qui enseignent cette discipline en 5e voudront bien trouver dans les livres de mathématiques de 6e et 5e (nouvelle édition), les documents nécessaires à cet effet.

CLASSE PRATIQUE DE GEOMETRIE EN 5e et 4^e

Il est à soulever quatre questions :

- Comment préparer
- Comment exposer
- Comment donner des exercices d'application
- Comment interroger

1°-Préparation : En vue d'une bonne préparation du cours on peut se documenter dans plusieurs livres et rédiger un cours à sa convenance. Pour être sûr que l'exposé sera correct, le professeur (surtout débutant) doit répéter le cours une ou deux fois chez lui, comme il entendra faire le lendemain.

Au cas où les élèves de la même classe peuvent se procurer le même livre, le travail en est facilité. Le professeur ne fait qu'expliquer et explique suivant le plan du livre ou, si besoin est, de changer ou d'ajouter un passage s'il juge nécessaire. Veiller surtout à ce qu'aucun livre ne soit ouvert pendant l'explication.

Une bonne préparation gagne beaucoup de temps, la classe devient active et intéressante; elle favorise la bonne discipline, on en est moralement satisfait.

Exposé du cours :

-Réserver, avant de commencer la nouvelle leçon, dix ou quinze minutes pour contrôler le travail des élèves sur la leçon précédente.

-Varier l'explication d'une proposition à une autre :

On n'exige pas la compréhension parfaite d'un axiome, d'un postulat, on admet par évidence et on doit les savoir par coeur.

On aborde une définition par la découverte avec appui, si possible des instruments de travaux pratiques, des observations courantes, des exemples concrets, matérialisés. Si la connaissance en la matière est jugée un peu avancée, on peut expliquer par des figures bien faites au tableau; l'explication par contraste est souvent recommandée.

On explique un théorème en l'énonçant complètement d'abord puis on aide les élèves à en faire l'analyse, à en tirer l'hypothèse et la conclusion. On leur donne un petit moment de réflexion; un bon élève arrive parfois à donner une démonstration convenable, sinon parfaite; faire répéter cette démonstration par lui-même, puis par un élève moyen, enfin par un faible. Si l'élève tâtonne, rencontre un obstacle à mi-chemin, le risque d'erreurs est inévitable, il faut les conduire par des questions directives.

Lorsque le niveau de l'ensemble de la classe est assez homogène et assez élevé, ce qui est très rare, on leur énonce une partie du théorème (hypothèse) seulement; leur laisser ensuite le soin de trouver toutes les propriétés que présente la figure et d'en déduire la conclusion voulue. Dans ce dernier procédé, la perte de temps est manifeste. Ce procédé n'est pas souhaitable à partir de 3e dont le programme est surchargé.

On fait de même pour l'explication d'une réciproque.

L'étude des corollaires, des conséquences est immédiate; une simple déduction permet de les comprendre convenablement. En effet, les élèves font beaucoup d'effort jusqu'ici, si on les fatigue encore trop, on risque de compromettre la discipline de la classe.

Interrogation :

-A la fin de chaque leçon, on pose quelques questions pour contrôler la compréhension des élèves et l'efficacité de l'enseignement; ces questions doivent être courtes, simples et graduées. On demande surtout à un élève moyen de se remémorer le fil de la leçon mais il ne faut pas les exiger de réciter textuellement l'énoncé.

-A la séance suivante on contrôle le travail soit par l'interrogation orale individuelle (demander n'importe qui) soit par l'interrogation volante, soit par l'interrogation écrite : ce procédé est jugé très efficace.

Choix des exercices :

-A la fin de chaque séance prendre soin de proposer quelques exercices d'application, exercices simples, directs, choisis à l'avance; ces exercices peuvent rendre le cours plus clair, la compréhension facile, les élèves en profitent beaucoup.

-Comme travail de maison, donner un ou deux exercices typiques qui demandent une certaine réflexion, sans être trop difficiles.

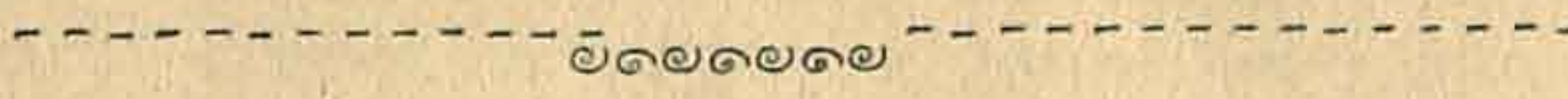
-De temps en temps, donner un exercice de contrôle en classe.

NOTA : Cet exposé ne saurait remplacer les conseils pratiques des livres de pédagogie. Ce n'est qu'un simple recueil tiré de l'expérience personnelle et complété par échanges des opinions lors de la conférence pédagogique du 1er au 7 Septembre 1959.

ទំ ព័ រ កំ លា ង

អំ ពី ទ័ ស ្យ ក រ តា

លុះ ចៅ ម៉ុក អាយុ ៧ ឆ្នាំ សូត្រ មេ រ ្យ ន អំ ពី ស ្យ ក រ តា រួច ហើយ លោក គ្រូ ក៏ សួរ ទៅ ចៅ ម៉ុក ថា
" ម៉ុក ឯង មាន សំ ព្យ ័ ត ដាក់ ស្បៃ ទំ រ កា គឺ កា តា ប នោះ ដោយ សារ វ ស ្យ អ្វី ? " ចៅ ម៉ុក ក្លា ញឹម ហើយ ឆ្លើយ ភ្លាម
ថា " ប្អូន ទា ន គឺ ដោយ សារ វ ប្អូន " ។

ទ រ ្យ ង ស ្យា ត លា ក មិ ន ព្វ ៧

សា គ្រូ ចា រ ្យ ខា ង រូប សា គ្រូ ម្នាក់ កំ ពុ ង ធ្វើ ការ រ ពិ សោ ជ នី អំ ពី ក ម្ល៉ា ង ស ង ៧ ទី ន ជា តុ កា កា ស ។
លោក ធ្វើ ឱ្យ ទឹក តូរ ទ ្យ ង ពី ទឹក ទំ មួយ តា ម បំ ពង រ កា ស្លឹក មួយ តូច ។ លុះ ទឹក នោះ តូរ ចេញ មក សា គ្រូ ចា រ ្យ
ក៏ យក កំ បុ ង មួយ មក ត្រួត ត្រង់ ្យ ង ។ ក្នុង ពេល ទី ដែល សិស្ស ទាំង អស់ កំ ពុ ង ទី ត ខំ ស ង ្ក ត មើល យ៉ា ង ស្ងប់ ស្ងា ត ្រ ហា ប ទី ត
តូរ ស ម្លេង សើប រ ្យ ក ។ នៅ តុ ខា ង ក្រោយ ។ រូប សា គ្រូ ចា រ ្យ តា ម រ ក មើល ទៅ ឃើញ សិស្ស អង្គុយ
ជិត គ្នា ពី រ នា ក កំ ពុ ង ខំ ខ្ល ប មា ត ព្រ ន សើប ។ លោក ហួស ចិត្ត ឆ្ងល់ រ កា ស ក៏ សួរ ទៅ ថា : " ទី ន ្រ អ្នក ពី រ នា ក
នុះ ឬ ្រ មី ន នឹង សំ ព័ ត ព្រ ន ទ ្យ ង អ្វី សើប ? ប្រា ប គេ ឯង ទី យ ដឹង ផង កុំ ប្លែក សើប ទី ត ពី រ នា ក យ៉ា ង ប្លែង នា ឱ្យ រ
ខា ន គេ អស់ មួយ ថ្នាក់ " ។ សិស្ស ពី រ នា ក នោះ មើល មុខ គ្នា រួច នៅ ស្ងៀម មិន ហិ រ ន ឆ្លើយ ។ ដោយ លោក
សា គ្រូ ចា រ ្យ នោះ ឆ្ងល់ រ កា ស នឹង គេ សើប ក្នុង ពេល ទី ដែល លោក កំ ពុ ង ធ្វើ ការ រ ពិ សោ ជ នី ឱ្យ មើល លោក ក៏ មាន
ប្រសាសន៍ ត ទៅ ទ ្យ ត ថា : " បើ មី ន នឹង សំ ព័ ត មិន ព្រ ម និយាយ ខ្ញុំ ក៏ អាច ដឹង ព្រ ន ទី ន ។ សំ ព្យ ័ ត ទៅ យក ប្រ
ដា ស នឹង ខ្មៅ ទី ដ ហើយ មក ជិត ខ្ញុំ រួច សរ សេ រ ប្រា ប ខ្ញុំ មើល តើ សើប នោះ ដោយ ហេតុ អ្វី " ។ ឯ មី ន ក៏ ប្រ ្យ ័ ត ស រ សេ រ
ប្រា ប ខ្ញុំ ទី ន នៅ ឯក ទី ន ្ន ង ខ្លួន នោះ " ។ សិស្ស ពី រ នា ក នោះ នៅ ឆ្ងាយ ពី គ្នា ហើយ ក៏ ប្រ ្យ ័ ត ស រ សេ រ ប្រា ប
ដោយ ត្រង់ ។ មី ន ស រ សេ រ ថា " ខ្ញុំ ប្រា ប សើប ក្រោ : សំ រ ថា ទឹក តូរ ធ្លាក់ ទៅ ក្នុង កំ បុ ង ដូច ក្នុង ក្របី ។
ឯ សំ ស រ សេ រ ថា " ខ្ញុំ ប្រា ប សួរ ្យ ង ។ នឹក ដល់ ក្នុង ក្របី តូរ ទឹក ទី ប អត់ សើប មិន ព្រ ន " ។ ឃើញ ដូច្នោះ ហើយ លោក
សា គ្រូ ចា រ ្យ ហួស ចិត្ត អត់ ក្លា ញឹម មិន ព្រ ន រួច មាន រ ថា ថា : " នៅ ពេល ប្រ ្យ ័ ត គិត ឱ្យ យល់ ហេតុ ទី ដែល នាំ ឱ្យ
ទឹក នោះ តូរ អ្នក ឯង ពី រ នា ក ទៅ ជា នឹក ដល់ កា រ ត ប្រ យោ ជ នី ហើយ នាំ គេ ឱ្យ ខា ត ពេល ដោយ សារ វ ខ្លួន ។
ហា ប ពី ទី ច្នៃ នេះ ទៅ អ្នក ណា ធ្វើ អ្វី មិន សម រ ម្យ ក្នុង ថ្នាក់ ប្រ ្យ ័ ត ប្រា ប ពី នី យ តិ ប្ប ្រ ថី ន តា ម កំ ពុ ង តូច ប្ប ្រ ង ។
ប្រា ប នេះ សម្រា ប ផ្ស ទី ក្លា ប្រ ដា ប ធ្វើ ការ រ ពិ សោ ជ នី ។ សិស្ស ច្ប ង សូម កា ន ប្រា ប នោះ ឱ្យ ត្រឹម ប្រ ្យ ័ ត ដោយ
មាន ស្បៃ ទំ រ កា ក ត ប្រា ប ចំ លូ នឹង ចំ ណាយ ។ សិស្ស ណា សំ បួ រ ប្រា ប ហើយ បង កំ ទី ផ្ល ង លេ ង ក្នុង ថ្នាក់ អាច ល មើល ចុះ ។

AVENTURIERS ESPAGNOLS ET PORTUGAIS
AU CAMBODGE DU XVIe. SIECLE

-x-x-x-x-

LES AVENTURIERS EXTRAORDINAIRES DE DICO VELOSO
& BLAS RUIZ

-+!-

Le premier occidental connu ayant visité le Cambodge fut le dominicain portugais Gaspar da Gruz qui arriva à Lovêk en 1555. Cependant " il fut précédé dans le pays, et peut-être décidé par des commerçants de sa langue. Il nous dit lui-même avoir entendu dire qu'il trouverait là un champ favorable pour prêcher, et il mentionne plus loin des désordres causés par les portugais au Cambodge, ce qui montre que des trafiquants étaient installés, ou du moins fréquentaient Lovêk, avant 1555".

Trente ans plus tard le dominicain Sylvestre d'Azevedo se fixait au Cambodge, parvenait à capter la confiance du roi Sâtha, et préparait la venue de missionnaires arrivant en renfort de Malacca.

Les premiers aventuriers de quelque envergure arrivèrent au Cambodge à la fin du XVIe siècle. Le plus justement célèbre de cette période est le Portugais Diogo Veloso, né à Amarante en 1559 ou 1560, qui arriva à la cour du roi Sâtha en 1585. " Très vite Veloso apprit le Cambodgien et séduisit littéralement Sâtha. Il épousa une " cousine" du roi; les chroniques Cambodgiennes le présenteront comme le "fils adoptif" du souverain. Toutefois dans cette rapide ascension du Portugais il ne faut pas oublier le rôle qu'a du jouer son compatriote, le P. d'Azevedo, que nous avons vu si bien en cour dès 1584".

" Au début de 1593 débarquèrent au Cambodge deux soldats de fortune, espagnols cette fois : Ruiz et Vargas. Blas Ruiz de Hernân Gonzâles était à la Calzada, près Ciudad Real, et avait quelques 22 ou 23 ans lors de son arrivée au Cambodge. Il avait passé la première partie de sa vie au Pérou et s'était marié à Lima. Il s'installa ensuite aux Philippines, mais nous ne savons pas exactement pourquoi, ni quand. Vers 1592, il s'embarqua sur le navire de Gregorio Vargas Machuca. Ce dernier, né vers 1558 à San Lucar de Barrameda, était bourgeois de Manille et capitaine de navire marchand. Il se rendait au Cambodge mais toucha d'abord Canton. Arrivé sur les côtes indochinoises le bâtiment fut capturé par le Roi du Champa. Ruiz et Vargas échappèrent à l'esclavage et rejoignirent le Cambodge par voie de terre".

En 1593 le roi de Sâtha, redoutant une nouvelle attaque des Siamois, envoie Veloso accompagné de Vargas demander une aide militaire contre les siamois au Gouverneur espagnol de Manille. En 1594 Veloso, porteur d'un message plein de bonnes promesses, rentre au Cambodge alors que le roi de Siam Preah Nareth vient de prendre Lovêk. Fait prisonnier avec ses compatriotes il est emmené par voie de terre à Ayuthya, la capitale siamoise. Blas Ruiz et quelques autres sont expédiés sur une jonque par voie de mer. Mais :

" A peine au large Ruiz soulève les captifs, se rend maître du bâtiment, débarque l'équipage siamois et met à la voile pour Manille".

Et : "Une fois à Ayuthya, Veloso parvint à retourner en sa faveur Preah Nareth"...." Nous croirions volontiers que le souverain chercha à se concilier les Espagnols dont il redoutait la puissance, outre qu'il était de nouveau en butte aux attaques birmanes. Veloso lui racontait monts et merveilles et lui proposait un négoce fructueux avec Manille d'où il se faisait fort de rapporter maintes choses étonnantes- une "pierre philosophale" pour servir de poignée au glaive royal ou utiles, comme des armes à feu. Preah Nareth se décida à expédier à Manille un navire chargé de benjoin et de marchandises avec un ambassadeur et Veloso interprète".

L'ambassadeur siamois devait mourir subitement lors du passage à Malacca, mais Veloso n'en poursuivit pas moins sa route vers Manille où il devait retrouver Ruis et Vargas. Les trois hommes se multiplièrent en démarches pour obtenir une intervention directe au Cambodge. Mieux encore : " Veloso et Vargas, agissant en " ambassadeurs" de Sâtha, signèrent avec Dasmaringas (Gouverneur des Philippines) des capitulations datées du 3 Août 1595 qui reconnaissaient avec une certaine inconscience... la primauté de l'Espagne au Cambodge, prévoyaient l'établissement d'une garnison et la conversion du roi et de la reine à la Sainte Foi" !!

Une troupe de 120 soldats espagnols assistés de missionnaires, sous le commandement du général Juan Xuarès Gallinato, s'embarqua sur trois navires à destination du Cambodge le 18 ou le 20 Janvier 1596. Mais peu après le départ une tempête dispersa la flotille; Ruis parvint à ancrer sa jonque à Phnom-Penh, Veloso fut jeté à la côte au sud des bouches du Mékong, et la frégate de Gallinato dériva jusqu'à Malacca.

La troupe naufragée de Veloso pu cependant gagner Phnom-Penh par voie de terre et y retrouva Ruis et ses hommes. Mais la situation à laquelle ils durent faire face était assez inattendue. Sâtha qui a pu s'enfuir devant l'invasion siamoise s'est réfugié au Laos, et le trône est occupé par Reama Chung Prei qui es parvenu à chasser l'envahisseur et vient de fixer sa nouvelle capitale à Srei Santhor.

Les aventuriers espagnols s'installent donc près de Phnom-Penh dans un quartier réservé aux étrangers. Leur premier exploit sera le pillage de six jonques chinoises, l'incendie du quartier chinois et le massacre d'une partie de sa population. On conçoit dès lors que le roi Chong Prei en manifeste quelque humeur et " pose comme condition préalable aux négociations la restitution des biens chinois volés".

C'est alors que les espagnols passent à l'offensive :

" Ayant élu Veloso pour chef et Ruis en second, dûment bénis par le P. Aduarte, cette poignée d'hommes se porte de nuit à l'attaque du Palais de Srei Santhor. Profitant de la surprise et de la confusion des Cambodgiens, ils mettent le feu aux bâtiments, font sauter la poudrière tuent le roi et un de ses fils, et parviennent à décrocher et à rejoindre leurs navires à Phnom-Penh après une poursuite épique de vingt quatre heures qui vit déchainés contre eux des milliers de cambodgiens enfin revenus de leur panique première. Il est juste d'ajouter qu'ils ne réussirent que parce que l'armée cambodgienne était en ce moment en train de guerroyer à la frontière chame".

Le général Gallinato, arrivé à Phnom-Penh le lendemain de l'assassinat du roi, jugea la cause espagnole compromise "Il fit restituer les biens " aisis sur les chinois, offrit réparation pour la mort de Chong..

Prei et la destruction du Palais de Srei Santhor, et malgré les objurgations de Veloso, de Ruis et des religieux, mit à la voile en Juillet 1959.

Veloso et Ruis décidèrent alors de partir pour Vientiane où le roi Sâtha vivait en exil avec sa famille. Mais lors de leur arrivée Sâtha et son fils aîné venaient d'y mourir. Ne restaient à Vientiane que le second fils de Sâtha, chau Pnhea Ton, âgé d'une vingtaine d'années, une reine, femme de Sâtha, et une reine douairière, femme de Baron Reachea ler. Veloso et Ruis entreprirent de persuader aux reines et au jeune prince de rentrer dans leur pays.

Ce second fils de Sâtha régna sous le nom de Barom Reachea Bapitr, sur un pays en proie à la guerre civile et aux luttes intestines, pendant que dominicains et franciscains s'assurent une position privilégiée.

Les aventuriers espagnols et portugais sont alors tout puissants. " Au cours de 1597, la situation s'améliora quelque peu au Cambodge, Veloso et Ruis pacifièrent en partie le pays et Barom Reachea II put se faire couronner vers la fin de l'année. En récompense, le roi donna à ses deux lieutenants respectivement les provinces de Baphnom et de Treang. Les Gouverneurs de ses provinces jouissaient personnellement des revenus qu'elle procuraient comme ceux de Pursat, Kompong Svai et Thbaung Khmum. Cela s'entend pour la durée de leur appointment car aucune terre Cambodgienne ne pouvait être concédée en fief, le roi seul étant propriétaire du sol".

Pourtant Veloso et Ruis asseillent toujours le Gouverneur des Philippines de demandes de renforts". A Manille même et depuis le retour de Gallinato, les partisans d'une intervention au Cambodge n'avaient cessé de s'agiter. Ils décriaient l'attitude du général espagnol qui, selon eux, avait été timoré pour ne dire plus. Les religieux, dominicains en tête avec l'infatigable P. Ximenes, le toujours bouillant P. Aduarte, poussait à la guerre sainte".

Une nouvelle expédition militaire complétée par les inévitables missionnaires dominicains, quitta Manille sur trois navires à destination du Cambodge. Mais, une fois encore, une tempête providentielle provoqua la perte corps et biens d'un bâtiment, un second s'échoua sur la côte chinoise. Un seul, commandé par Luis Ortiz, arriva en Octobre 1598 à Phnom-Penh.

" Désormais à la tête d'une petite armée, Veloso, Ruis et le P. Maldonado, qui avaient été choisis comme chefs par les Espagnols, entreprirent de négocier avec Barom Reachea II un véritable accord de protectorat qui les aurait fait maîtres du pays. Les discussions s'éternisèrent et les Espagnols n'aboutirent à rien". En fait, si le roi semblait entièrement subjugué par Veloso et Ruis, la famille royale et les mandarins leur étaient farouchement opposés.

L'influence espagnole devait prendre fin brutalement dans des conditions tragiques :

" Les espagnols étaient installés dans un camp proche de Phnom-Penh à côté des autres colonies étrangères : chinoise japonaise et malaise. On peut imaginer quel étrange rassemblement ce devait être là. Loin des

leurs, mécontents de leur inaction, ces conquistadores au petit pied baillaient en vain après leurs rêves de gloire et de fortune. Un jour que Veloso, Ruis et le P. Maldonado étaient à Srei Santhor, discutant avec le roi, un violent incident éclata entre l'enseigne Luis Ortiz et les Malais du Laksamana (Ministre de la Marine). Luis et Villafane, commandant du camp par intérim prit fait et cause pour son compatriote qui avait été blessé, et avec l'aide de Gouvea et des Japonais mit à sac le camp des Malais. Averti aussitôt le Laksamana, qui n'attendait sans doute que cette occasion, rallia ses troupes, amena les Cambodgiens, et assiégea les espagnols dans leur camp et leurs navires. La situation prit très vite un tour tragique. Le roi furieux contre son Ministre mais impuissant, conseilla à Veloso et à Ruis de se cacher et d'attendre la fin de l'orage. N'écoutant que leur audace les deux braves se portèrent au secours des leur et arrivèrent pour périr avec eux. Presque tous les Européens furent tués au cours de ces combats, et notamment les missionnaires Pedro Ortiz, Pedro de los Santos et Pedro de la Bastida. Seuls survécurent à terre le soldat espagnol Juan Diaz et quelques Philippines. Le drame se déroula vers le milieu de l'année 1599".

Ainsi prit fin l'influence espagnole au Cambodge et l'une des plus graves menaces que notre pays ait connu./-

POUR VOTRE DOCUMENTATION PERSONNELLE, CHERS COLLEGUES

ABONNEZ-VOUS AUX REVUES SUIVANTES

" Cahiers Pédagogiques " : s'abonner à cette adresse

S.E.V.P.E.F., 15 rue du Four, Paris 6^e

Abonnement individuel : 1200 francs

C'est une revue mensuelle de l'enseignement secondaire où les éducateurs français échangent leurs opinions et leurs expériences pédagogiques.

x x x

" L'Education Nationale " édité par le Comité Universitaire d'Information Pédagogique. Parution hebdomadaire.

S'abonner à la même adresse que les Cahiers Pédagogiques.

Prix d'abonnement : à s' informer.

x x x

" Naturalia, " revue mensuelle où le professeur de Sciences Naturelles peut puiser de précieux renseignements, pour sa documentation personnelle. Prix d'abonnement : 2.200 francs

Adresse : Naturalis, 125 rue des Rosiers, St-Ouen (Seine)

x x x

" Géographia ", revue mensuelle. Même prix d'abonnement: 2.200 francs par an.

Même adresse: Géographia, 126 rue des Rosiers, St-Ouen (Seine).

MODE D'ABONNEMENT: Demander d'abord une facture pro-forma à la maison d'édition, puis avec cette facture demander l'autorisation de transfert à l'Office National des Changes, ou bien acheter des bons au Service Culturel du Ministère de l'Education Nationale pour virement par chèques.

L'ENSEIGNEMENT SECONDAIRE A L'ETRANGER

L'enseignement secondaire des sciences physiques
aux Etats-Unis

-X-X-X-X-X-

Dans ce pays, l'enseignement de la physique et de la chimie peut être donné tout le long du cycle primaire et secondaire, à l'école élémentaire (âge moyen 5 à 11 ans), à la Junior High School (âge 12 à 14 ans), à la Senior High School (âge 15 à 17 ans). Il se continue dans l'enseignement supérieur, dans les "Colleges" ou Universités; en quatre ans, l'étudiant peut y obtenir son " B.A." correspondant à peu près à la Licence.

Mais il n'y a guère d'unité dans le programme. L'élève choisit pour ainsi dire son programme, qui est suivi de très près par ses professeurs et des "orienteurs". L'enseignement des sciences physiques n'est obligatoire qu'à partir de la Junior High School; encore est-ce sous forme de "science générale", combinée avec d'autres disciplines. On étudie la chimie à propos de l'air, de l'eau de la digestion, de l'érosion des roches. Dans un cours de science générale, le professeur ne fait pas d'exposé; il y a des discussions sur des textes de manuels ou sur les expériences. On ne fait guère de problèmes, mais beaucoup d'interrogations écrites du genre "tests objectifs" chers aux Américains : mots à compléter, absurdités à déceler, qui ne demandent aucune rédaction. Nous formulons des réserves quant à l'efficacité de ces tests. Par contre, ce qui est bien chez les Américains, c'est l'importance accordée à l'étude des électrolytes, aux théories de dissociation. Tout élève américain qui fait de la chimie a l'habitude d'écrire des équations et équilibres entre les ions, de résoudre les problèmes au moyen des tables de constantes de solubilité. C'est ce qu'ignorent encore la plupart de nos élèves des classes terminales.

Le programme de physique est énorme. A la Senior High School, presque toutes les branches de la physique sont abordées : mécanique, statique et dynamique, radiations. Là encore le professeur ne fait pas de cours; il y a des expériences, des discussions entre élèves et professeurs, avec comme référence des manuels bourrés de figures et des photos d'appareils.

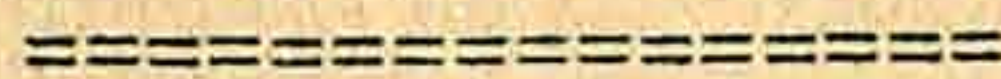
Les exercices proposés sont courts et obligent les élèves à répondre par un mot, un chiffre, un choix entre plusieurs réponses toutes prêtes.

Ce mode d'enseignement nécessite bien entendu l'abondance du matériel; il est concret et pratique. Mais l'inconvénient c'est qu'il n'exige guère d'efforts de raisonnement, de se demander le pourquoi d'une chose, d'enchaîner divers phénomènes. Ainsi, l'élève américain possède un bagage mathématique plutôt pauvre; il est habitué à accepter des formules de physique sans démonstration et à en faire application numérique de façon automatique. Point de théorie, peu de vue d'ensemble. Cet enseignement ne risque t-il pas de conduire l'élève à un pragmatisme aveugle ?

L'ENSEIGNEMENT SECONDAIRE A L'ETRANGER

EMPLOI DU TEMPS DE L'ECOLE DE 10 ANS

Un ami qui a visité l'Exposition Universelle de Bruxelles nous a communiqué les renseignements suivants, sur le système soviétique de l'école de 10 ans qui correspond à peu près à nos enseignements primaire et secondaire réunis.

Le plan d'étude de l'école secondaire de formation générale comporte 9857 heures de classe, ainsi réparties, selon les disciplines:

Langue et littérature russes : 2788 heures - Maths: 1980 heures- Histoire : 660 heures- Consttution de l'URSS: 33 heures-géographie: 479 heures- Biologie : 396 heures- Physique: 544 heures-Astronomie: 33 heures-Chimie: 347 heures-Psychologie: 33 heures-Langues étrangères: 660 heures -Culture physique: 660 heures-Dessin: 198 heures-Dessin industriel: 132 heures-Chant: 198 heures-Travail manuel et études pratiques dans les ateliers et les enclos d'expérimentation auprès des écoles: 330 heures-Travaux pratiques d'agriculture, maniement de machines et bricolage d'électricien: 198 heures-Excursions dans les entreprises, centrales électriques, kolkhozes, sovkhoses et stations de machines et de tracteurs: 188 heures.

On peut remarquer notamment que les travaux manuels y occupent une place importante et que 33 heures consacrées à l'étude du fondement de la constitution ne sont pas superflues pour former de bons citoyens./-

ក្រុងភ្នំពេញ គេចូលចិត្តប្រើពាក្យ "mètre carré" "ជា ម៉ែត្រក្រឡា" ដែលគេប្រើនា
អាស័យដ្ឋាន "ម៉ែត្រក្រឡា" ។ សមាជិកមួយរូបនៃគណៈកម្មការ វប្បធម៌ មិនយល់ប្រមាណប្រើពាក្យនេះ
ដូចនេះទេ ព្រោះ បើគិតប្រកាសទៅ ដូចជាមិនសមរម្យនោះ ។ (សូមប្រកាសពាក្យម៉ែត្រក្រឡា
ម្យ៉ាងទៀត គេនិយមប្រើពាក្យ "ទ្វេគុណ" "ត្រីគុណ" ជំនួសពាក្យ "mètre cube mètre
carré" ប្រើប្រាស់ប្រើប្រាស់ទៅ នៅ លើ "double; triple" ឯពេលនោះទៅទិញទេ ។
ដូចនេះ គួរកុំប្រើពាក្យ "mètre carré mètre cube" ជា ម៉ែត្រទ្វេគុណ "ម៉ែត្រត្រីគុណ"
គួរទុកជា ម៉ែត្រការ វេ ម៉ែត្រគីប "លីត្រ" ប្រសើរជាង ។

សម្ភាសន៍ លោក ញ៉ូក-ថែម

យើងបានទៅសន្ទនាជាមួយលោក ញ៉ូក-ថែម នៅវិទ្យាស្ថានជាតិគរុកោសល្យ វិទ្យាស្ថានខាង
ស្រាវជ្រាវ ។ បើតាមប្រការណាដែល ព្រះស្រីបណ្ឌិត បណ្ឌិត បណ្ឌិត បណ្ឌិត បណ្ឌិត បណ្ឌិត បណ្ឌិត បណ្ឌិត បណ្ឌិត
ជាប្រយោជន៍ខាងគរុកោសល្យ ប៉ុន្តែមកទល់នឹងសព្វថ្ងៃនេះ បានស្រាវជ្រាវ វិទ្យាស្ថានខាងគរុកោសល្យ បណ្ឌិត
ខ្មែរ តែមួយប៉ុណ្ណោះ ហើយការនេះ គួរឲ្យយោបល់ លើលោកសាស្ត្រាចារ្យ ញ៉ូក-ថែម រ៉ាប់រងទទួល
ធ្វើតែម្នាក់ឯងគត់ ។ យើងបានសាកសួរលោកដូចតទៅនេះ ៖

១ - សំណួរ : ក្នុងការស្រាវជ្រាវ ដែលបានធ្វើមួយឆ្នាំមកហើយ លោកសំដៅអ្វីខ្លះ ?

ឆ្លើយ : មុនដំបូង សំដៅ ទៅបច្ចេកវិទ្យាសាស្ត្រខ្មែរ ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ តាមលក្ខណៈការណ៍ ដែលថែទាំកម្មវិធីថ្មី ។ សៀវភៅ ដូចជា : ទ្រឹស្តីទិសដៅ - ភាសាកម្ពុជា -
នាងក្រី - មរណៈមាតា ជាដើម ត្រូវយកមកផ្សំផ្សា តាមអត្ថបទដើមពិតប្រាកដ ព្រះស្រីបណ្ឌិត
ស្រាវជ្រាវ ក្របខ័ណ្ឌប្រកបដោយអន្តរាគមន៍ និងការកាលៈ ទេសៈ ដែលនាំឱ្យសរសេរសៀវភៅនេះ ព្រះស្រីបណ្ឌិត
សេចក្តីពន្យល់ បញ្ជាក់តាមគ្រប់ទំព័រ ហើយជូនទៅក្រសួងអប់រំជាតិ ព្រោះពុំមែនបានទៅជាសៀវភៅ
សិក្សា (Livres classiques) ពេញលក្ខណៈទេ ។

ម្យ៉ាងទៀត កម្មវិធីដំបូងឱ្យបានជាតកជា ប្រើប្រាស់ ប្រើប្រាស់ ប្រើប្រាស់ ប្រើប្រាស់ ប្រើប្រាស់ ប្រើប្រាស់ ប្រើប្រាស់ ប្រើប្រាស់
រកអត្ថបទក្នុងសាស្ត្រាណាមកប្រើប្រាស់សិស្ស ។ ហេតុនេះ ខ្ញុំបានស្រង់សៀវភៅដេក - ដេកពីសាស្ត្រា
បញ្ជាសជាតកខ្លះ មកចងក្រងជាកូនសៀវភៅ ឱ្យស្របទៅតាមកម្មវិធីថ្មី ។

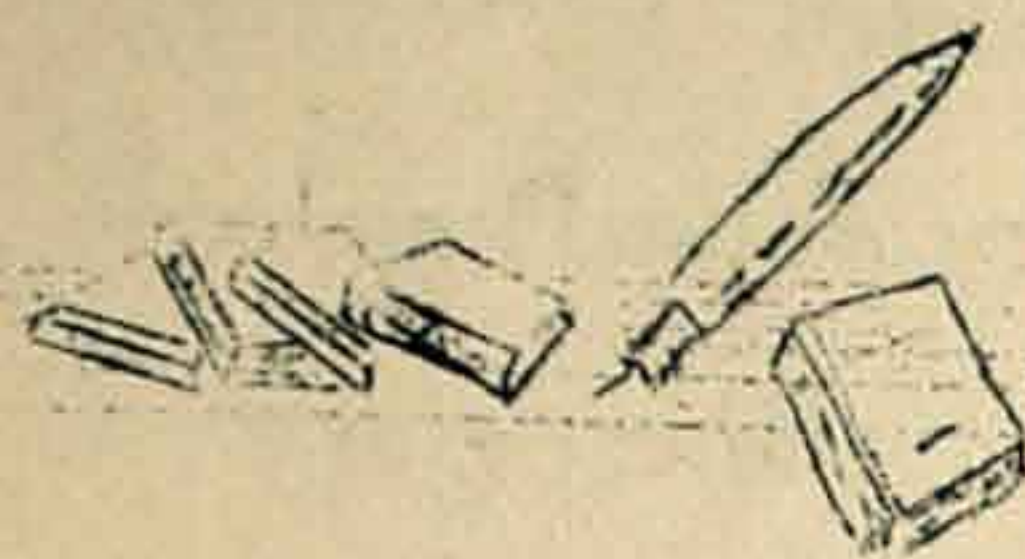
២ - សំណួរ : សៀវភៅសិក្សាអ្វីខ្លះ ដែលបានបោះពុម្ពក្នុងឆ្នាំនេះ?

ឆ្លើយ : ខាងជាតក ទើបនឹងបោះពុម្ពរួច ភាគទី១ ប្រជុំ ៣៤ សៀវភៅ ។ ឥឡូវ
កំពុងស្រាវជ្រាវបោះពុម្ពភាគទី ២ ទៀត ។ មហាទេសស្រុកជាតក ត្រូវបានយកមកស្រាវជ្រាវថ្មីឱ្យខ្លះ
ហើយជាសម្រាយស្រួលសិក្សាផង ។ សៀវភៅនេះ បានបញ្ជូនទៅបោះពុម្ពហើយដែរ ។

៣ - សំណួរ : លោកប្រទះនឹងឧបសគ្គអ្វីខ្លះ ក្នុងការស្រាវជ្រាវ ?

ឆ្លើយ : ពិបាកជាងគេ គឺស្រាវជ្រាវ ក្របខ័ណ្ឌប្រកបដោយអន្តរាគមន៍ និងការកាលៈ បរិច្ឆេទ
ដែលចេញសៀវភៅ អ្នកសរសេរប្រើនីតិវិធីចេញឃ្លោះ : មាននីតិវិធីស្រី-ស្រី ក្នុងសតវត្សរ៍
ទី ១៩ ទេ ដែលធ្វើប្រកបខ្លួនឯងក្នុងសេចក្តីប្រាសព្វ ។ ពិបាកមួយទៀតគឺខ្វះឯកសារ ។ សព្វថ្ងៃ
នឹងនឹងឯកសារ ដែលមាននៅបណ្តាលយុទ្ធសាស្ត្រសិក្សាបណ្ឌិត តែមួយ ។ ប៉ុណ្ណោះមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ត្រូវ
ទៅរកឯកសារដែលមាននៅក្នុងវិទ្យាស្ថាន ភាសាខ្មែរ-ខ្មែរ ហើយដើម្បីនឹងបំពេញកិច្ចនេះបាន
ទាល់តែមានរបាយការណ៍ទៅ ហើយត្រូវបំណាយពេលប្រើនីតិវិធីទៀតផង ។

I
I
I Unprofesseur a fait une dictée dans une classe de 6è. La dictée I
I finie, il a proposé la question suivante: I
I - Trouvez le contraire des mots soulignés dans le textes. I
I Un des élèves a écrit: Trouver le contraire des mots souligné I
I dans le texte. II
I - Le contraire de souligner, a-t-il répondu, est désouliner. I
I L.V. I
I

វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាស្រាវជ្រាវ

ដោយ ១.១១.

នៅប្រទេសយើង មិនមែនជា លើកដំបូងទេ ដែលគេលើកម្នាក់ អក្សរសាស្ត្រមកដោះស្រាយ ។
សព្វថ្ងៃ នៅកន្លែងណាក៏គេបានចាប់និយមទ្រង់ហើយ ។ បើវិញយាយពីប្រលោមលោកវិញ នោះ វិញវិញ
មិនខ្វះទេ ទៅទៀត មានតាំងពីទ្រង់ដឹងអំពីពិតជា ក៏ស្រួល ទ្រង់ប្រវត្តិសាស្ត្រ ទ្រង់មនោសញ្ចេតនា
សេចក្តីស្នេហា រហូតដល់ទៅ ទ្រង់ផ្សេងៗ ប្រយុទ្ធសិទ្ធិ ចោរ ។ ល ។ និង ។ ល ។
ទៀតផង ។

អ្នកប្រើអក្សរសាស្ត្រសរសេរតាមព្រះតម្រូវ : របស់ខ្លួនទីទេព ទីតាំងអស់គ្នា សុទ្ធតែយល់ថា មាន
ប្រយោជន៍ដល់ប្រទេសខ្លួន សុទ្ធតែឆ្លើយទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការ ទីនៃប្រទេសខ្លួនទាំងអស់ ។ ឯសេចក្តីត្រូវ
ការនេះ មានជា ប្រាកដមែន ទីតម្លា ក៏ពុំយល់ទីប្លែកពុំពីគ្នា ។ ចំណែកខ្ញុំពុំយល់ម្យ៉ាងទេ --- ដូចតទៅ :

ប្រវត្តិសាស្ត្រសង្គម -

ដើមទ្រង់យ ក្នុងពេលដែលមនុស្សរស់នៅ ជា កុលសម្ព័ន្ធឬបកុលសម្ព័ន្ធក្នុងការទាក់ទាញ ទៅវិញ ទៅម
មនុស្សគ្រាន់តែប្រើភាសា ជា ការស្រេច ។ គ្មានអ្នកណា គិតគិតពីបង្កើតអក្សរសាស្ត្រទ្រង់យ ទ្រង់យ
ថា មិនមែនជា ចាំបាច់ ។ ក្រោយមក សង្គមមនុស្សទីកំឡើងជា ឯមុន ភាសា ទីបរទេស ដែលប្រគល់គ្រាន់
គេចាំបាច់ត្រូវដាក់ទៅ ក៏គិតស្របណា ឱ្យបានទូលំទូលាយជា ឯភាសា ។ តមកទៀត សង្គមមនុស្សកាន់ទីកំឡើង
ទ្រង់យ សេដ្ឋកិច្ចក៏លូតលាស់ជា ខ្លាំង ។ ឃើញថា ទាំងភាសា ទាំងគំនូសដែលពីមុនមាន ប្រយោជន៍យ៉ាង
សំបើម ឥឡូវទៅជា មិនគ្រប់គ្រាន់ទៅ ទៀតហើយ ។ ដូចនេះ ភាសា ក៏បានទីកំឡើង កាន់តែខ្លាំង
ទីមកទៀត ឯគំនូសក៏ប្រក្រាបយកជា អក្សរ ដែលមាន ផ្លូវលូតលាស់ជា អក្សរសាស្ត្រដូចសព្វថ្ងៃ ។

ជា ឯកន្លែងណា ដែលគេបង្កើតអក្សរសាស្ត្រមក គឺមកពីសង្គមមនុស្សត្រូវការ គេត្រូវការ
បង្កើតអក្សរមក ដើម្បីទីកំឡើងសង្គមមនុស្សឱ្យមាន លំដាប់លូតលាស់ទៅ បានស្រួល ។ នេះជា បំណង ទីមក
បង្កើតអក្សរសាស្ត្រ ហើយនេះ ក៏ជា ភាសា ទីនៃអក្សរសាស្ត្រ ។ យើងមិនអាចនឹងដឹងថា អក្សរសាស្ត្រ ខ្មែរ
មានភាសា យ៉ាងណា ពុំទ្រង់យ បើសិនជា យើងមិនស្គាល់ការ ត្រូវការ ទីនៃប្រទេសយើង ។

រកទីកន្លែងនៃប្រទេសយើង -

នៅសម័យអង្គរ ប្រទេសយើងមាន ភាសា រដ្ឋមន្ត្រីខ្ពង់ខ្ពស់ មានកិត្តិយសល្បីល្បាញ សុខសាយ ប្រកប
ទៅដោយ ឥទ្ធិពលដ៏មហិមា ។ ក្រោយមក នៅទ្វីបអឺរ៉ុបមានការ បំបែកខាង សេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងសំបើម

CREATION DE L'UNIVERSITE ROYAL KHMERE

Le 24 Août 1959, l'Assemblée Nationale a voté la loi portant création de l'Université Royale Khmère (U.R.K.) qui est un établissement public national doté de la personnalité morale et de l'autonomie administrative et financière.

L'Université Royale Khmère assume les charges de l'Enseignement Supérieur et de la recherche scientifique et délivre les diplômes universitaires correspondants. Elle groupe sous son contrôle tous les établissements d'Enseignement supérieur du Royaume existants ou à créer notamment :

- la Faculté de Droit et des Sciences économiques;
- la Faculté de Médecine, de Pharmacie et des Sciences paramédicales;
- la Faculté des Sciences et de la Technique;
- la Faculté des lettres et des Sciences humains ;
- l'Institut National Pédagogique.

Elle est sous la tutelle du Ministère de l'Education Nationale.

NOUVELLES SCIENTIFIQUES

La première montre électrique

La première montre électrique fabriquée en Europe vient d'être mise en vente dans le public.

Elle présente un bouleversement d'une portée considérable pour l'horlogerie classique, puisque l'énergie est fournie au mouvement non plus par le ressort plusieurs fois séculaire, mais par un moteur qui alimentent deux piles minuscules.

Celles-ci, d'une durée d'un an, ont un diamètre de 11,3 mm. Elles fonctionnent sous une tension de 1,5 cent millionième de CV. (A titre de comparaison, la puissance nécessaire au fonctionnement d'une ampoule de cent bougies suffirait pour assurer la marche de 10 millions de ^{montres} ~~montres~~ heureusement, cette montre ne présente pas de différence avec celles que nous connaissons, sauf l'absence du remontoir devenu inutile. Elle est d'une très grande précision.

ករៈរបស់អ្នកជាយុវជន គឺព្រះស្រឡាញ់គ្នា ដូចបងប្អូនជួយដល់ព្រឹទ្ធសភា

ឪពុកម្តាយ ដើម្បីកសាងនវលាអ្នកជំទង្វីង ។ ប៉ុន្តែអ្នកព្រះស្រឡាញ់ដឹងថា អ្នកដែលស្រឡាញ់ជាតិ
នោះ មិនមែនយល់ដោយងងឹតងងល់ថា មានទឹកជាតិខ្ពស់ណាស់ទេ មានទឹកជាតិខ្ពស់ត្រូវផុតលេខក្នុងលោក
នោះទេ ។ យើងព្រះស្រឡាញ់មានលេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ដោយព្រមព្រៀងក៏តមកជា ខ្មែរ ហើយយើងក៏យល់ទៀតថា មនុស្ស
ដទៃទងទៀតគឺថ្លៃថ្នូរ ដោយព្រមព្រៀងក៏តមកជា ជាតិគេ គេស្រឡាញ់ជាតិគេ ករៈព្រមព្រៀងដូចគ្នា យើង
ស្រឡាញ់នឹងករៈព្រមព្រៀងជាតិយើងដែរ ហើយដូចនេះ យើងឃើញថា ប្រជាជាតិទាំងឡាយ ទាំងពួង
ព្រះស្រឡាញ់មានករៈទាក់ទងជាមួយគ្នា ជាចាំបាច់ ដូចជា មនុស្សម្នាក់ទៀតដែរ ទើបព្រមព្រៀងទៅមុខ ។

WWWWWWWWWWWWWWWWWW

មាតិកាដើម្បីដោះស្រាយ

- កិច្ចការ ១ សមតាមសេចក្តីសង្ឃឹម ក
- បិត្ត-គរកោសល្យ - ការពិសោធន៍មួយនៅវិទ្យាល័យខ្មែរ អង្គរគ្រួស ១
 - អត្ថន័យរឿង ធនធាន ៥
 - le rôle de la géographie et ses méthodes 7
- ដំណើរដំបូង ៧
- ជីវភាពមិត្តយើង - សំណូមពរខ្លះរបស់សាស្ត្រាចារ្យ ១០
 - ដំណើរជីវិតមិត្តយើង ១២
 - ការងារនៃមិត្តដំណើរជីវិតសមាគមសាស្ត្រាចារ្យ ១៣
 - ភារកិច្ចការដែលគួរដឹង ១៥
- វិទ្យាសាស្ត្រនិងសិល្បៈ - អំពីមាស្តីនៃវិស័យចេតនា ១៧
 - ទស្សនាកាតយន្តខ្មែរ ២០
 - បទភ្លេងនិងទំនុកច្រៀង (សុខន) ២៥
- ប្រអប់សំបុត្រ ២៦
 - សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណមិត្តម្នាក់ចេញពីពេល ២៧
 - លិខិតរបស់សមាគមជូនទៅ ឯ.ទ. ទេសរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំនិងវិចិត្រសិល្បៈ . . . ២៨
- កិច្ចការនិងសិល្បៈ - តើយើងគប្បីហាត់ប្រាណឬទេ ២៨
- ដំណើរទស្សនកិច្ច - វិភាគនៃប្រតិបត្តិសាស្ត្រាចារ្យខ្មែរនៅសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិត . . . ៣១
- មិត្តប្រាបទេហា... - សាស្ត្រាចារ្យជំនាន់១៩៦០ ខាតអស់ ៣១១ ក្នុងការតែងតាំង ២៣
- ជីវភាពមិត្តយើង - ស្មារតីយុទ្ធសាស្ត្ររបស់សមាជិកនៅទ្រុក ២៥

សមាគម

សាស្ត្រាចារ្យខ្មែរ

លេខ ១១

-០-

សូមក្រាបបង្គំទូលថ្វាយសម្តេចព្រះប្រមុខរដ្ឋ

សូមទ្រង់ជ្រាបក្រោមល្អិតធូលីព្រះបាទ ។

ក្នុងថ្ងៃបុណ្យខួបចំរើនព្រះជន្ម សម្តេចជាទីគោរព និង ជាទីស្នេហា

សមាគមសាស្ត្រាចារ្យខ្មែរ សូមថ្វាយព្រះពរសំពូសាធុការ សូមព្រះអង្គ

ទ្រង់ប្រកបដោយសុភមង្គលយ៉ាងមនោរម្យ និងដោយសុខភាពពេញ

បរិបូណ៌ ដើម្បីទ្រង់គង់នៅជាមគ្គុទ្ទេសក៍នៃប្រជាជាតិខ្មែរ អស់កាលជា-

អវសាន ។

ទូលព្រះបង្គំទាំងឡាយជាសាស្ត្រាចារ្យ សូមសំដែងស្វាមីភក្តិយ៉ាង

ជ្រាលជ្រៅចំពោះព្រះអង្គ និង សូមប្តេជ្ញារក្សាសាមគ្គីភាពយ៉ាងជិតស្និទ្ធជុំ

វិញព្រះអង្គ ដើម្បីសំរេចព្រះរាជបេសកកម្មទ្រទ្រង់ឯករាជ្យ អព្យាក្រឹត

និងស្វ័យរកវឌ្ឍនភាព សន្តិភាព ជូនប្រទេសជាតិ ។

សូមព្រះរាជទានទូលថ្វាយនៅថ្ងៃ ទី ៣០ តុលា ១៩៦១

ជ- គណៈកម្មាធិការនាយក

ប្រធានសមាគមសាស្ត្រាចារ្យខ្មែរ,

កែ - សុខន

1961

អញ្ជើញ តុលា - ថ្ងៃទី ៣០ - ១៩៦១

